

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona, egyes szám ára 20 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér.

Hirdetés nagyság szerint.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Előfizetési pénzek és reklamációk

Feigl Gyula

kiadó címére küldendők.

XXV. évfolyam.

Felolós szerkesztő:
FRIGL GYULA.

13. szám.

A városok pénzügyi viszonyainak rendezése.

A rendezett tanácsú városok országos kongressusa megbízásából Jankovics Dezső, Eger város polgármestere szövegezte meg a kir. kormányhoz intézendő memorandum azon részét a mely a városok anyagi ügyeivel és pénzügyi viszonyainak rendezésével foglalkozik. Nem lesz érdektelen tartalmával megismerkedni. De lássuk a szöveget.

— A közegészségügy, közoktatásügy, közrendészet, közlekedésügy terén és egyéb téren folyton fokozódó igények a városok anyagi erejét annyira igénybe vették és veszik, hogy azok legnagyobb része immár csaknem elviselhetetlen pótdóval küzd s gondoskodnia kell módosításokról, melyek segítségével a városi lakosok terheit enyhíteni, kevesbiteni lehet, — s a városok mégis előre haladhassanak.

Közegészségi tekintetek kívánják, hogy a városoknak szilárd burkolatu portmentes járdái és kocsi-utai, vízvezetéke, vagy a talaj fertőzéstől ment furt kutai, közterein parkjai, fürdői, esatornái, vágóhidjai stb. legyenek. — Közoktatási követelmény az általános tankötelezettség, s bár az elemi- és népiskolákat ma már nagy részben a hitfelekezetek és az állam tartják lenni, a községi iskolák államosítását azonban a tanügyi kormány rendszerint csak jelentékeny viszontszolgáltatás fejében vállalja magára. Még nagyobb kiadást okoz a középiskolák építése, fentartása, és a leányiskolák fejlesztése. A leányiskolákra ezeltől mentől kevesebb gondot fordítottak, ma pedig már rendezett tanácsú városokban felsőbb leányiskola, tanítónő-, óvónőképző iskolák vannak, melyek ha nem is községek, azok fentartásához a városok hozzájárulnak.

Városokban lenni kell villamos, vagy gázvilágításnak, kószinháznak, közkórháznak stb.

Ezeltől a közrendészetet egy-két rendőrkapitány és 10—20 hajdu végezte, kik egyszersmind hivatalosolgák is voltak, ma a városokban a rendet 5, 6, sőt helyenként több tagból álló tisztviselő és 30—50, sőt több tagból álló rendőrlégénység tartja fenn. Ezen kívül csaknem valamennyi város folyó víz mentén vagy közelében épült, s így még nagy részének nagy költséggel árvíz veszedelem ellen is védekeznie kell.

Mind ezek ott, ahol már megvannak, óriási megterhelést idéznek elő, a hol pedig még nincsenek meg, a jövőben fognak nagy összegeket igénybe venni. Nem hagyhatjuk megemlíteni nélkül ami terheket sem, melyeket az állam ró a városokra: ilyen az adókiivetés, könyvelés, nyilvántartás s behajtás; a katonai kiadások; az átvonuló katonaság beszállásolása, elfogatás, állami tisztviselők pótdómentesége stb. különösen nagy az az áldozat, melyet az állam azokban az esetekben kíván a városoktól, midőn egyik-másik helyen állami intézményt létesít. Az e tekintetben divó szokás sok szempontból igen káros, egészségtelen versenyt fejleszt ki a városok között, melyek, hogy egy dohánygyárat, postai pénzügyigazgatósági, törvénykezési palotát, katonai nevelő-intézetet, gyermekmenhelyet, állami ipartelepét stb. megkaphassanak, anyagi erejüket túlhaladó ígéretet tesznek, melynek súlyai alatt csaknem összeroskadnak.

Ezek idézik elő nagyobb vonásokban a városok eladósodását, s a pótdók tulságos megszorodását. A súlyos megterhelésen akarunk mi segíteni és ennek elérése céljából a magy. kormányhoz fordulunk, — előre is megjegyvezvén, hogy kérelmünket jogosnak és méltányosnak tartjuk s azt a mit kérünk legnagyobb részben az állam

érdekében tett szolgálványok kiérdemelt jutalmazásának tekintjük.

Első sorban arra kérjük a magas kormányt, méltóztassék odahatni, hogy az 1886. évi XXII. törv. cikk. 138. §-a törültesék; nincs ugyanis értelme annak, hogy ma, midőn az általános állami adófizetési kötelezettség korszakát éljük, külön kasztokat alkossunk, melyeket az állam a községek és városok rovására oly kedvezményben részesít, a melyben a városok saját tisztviselőit nem részesíthetik. Miért ne fizessen az állam hivatalnokai, katonatiszt, törvényhatósági tisztviselő stb. községi adót, a midőn ők a város által nyújtott minden előnyt élvezik, sőt rendszerint sokkal követelőbbek, mint a város azon lakói, kik a magas pótdót fizetik, s kik legnagyobb részben megközeleítőleg nincsenek olyan anyagi helyzetben, mint amazok. Valóban semmivel sem lehet indokolni, hogy a rosszul fizetett városi tisztviselő fizet pótdót, annak a városnak, melynek szolgálja, az állami pedig nem.

Lehet-e például egy miniszteri tanácsos, egy katonai törzstiszt, alispán javadalmazását csak viszonylag is összehasonlítani egy polgármester, városi tanácsnok, pénztáros vagy számtiszt javadalmazásával? s mért ne fizessen pótdót egy tábornok, vagy pénzügyigazgató, ha fizethet egy kis iparos, vagy egy néhány száz korona értékét képviselő ház vagy földeske tulajdonosa. Egyenlő mérvben élvezett előnyökért fizessünk egyenlően valamennyien.

Az állami adók kiivetése, könyvelése, nyilvántartása, behajtása körüli városi működésért kellene díjazni a várost a behajtott állami adók 10%-ával, ezzel csak a viszonyosság elvének tenne az állam eleget; azon esetben ugyanis, midőn az állam hajt be járulékokat a városok javára (például.

Tárca.

Csend . . .

Váratlanul úgy néha-néha
Reánk borul halk csend árnyéka,
Csodás érzéstől megkapatva
Elnémuluuk egy pillanatra.

Es elcsitul egy percre minden
Mi lázongott vagy fájt a szivben,
Két-ég. bubánat elvész lágyan,
Nagy csendes hőszin boldogságban.

S a zajtalan hullámzó légben.
Láthatlan, könnyen, hófehéren,
Halkan lebbentve égi szárnyát
Fejünk felett egy angyal száll át . . .

Szalay Fruzina.

Emberhalál.*)

— Elbeszélés. —

Irta: THURY ZOLTÁN.

A báró erdejét már Isten tudja, mióta vágják a parasztok. Nem is vágják, csak lekopasztották esztendőről esztendőre a százados öreg fákról a galyat. Öszszenyalábolták s hazavitték. Ahogy másutt megvan a borszüret, úgy itt tát szüretelt a sok szevény lalusi. Jó előre megbeszélték, hogy mikor mennek ki csapatostul az erdőbe, ilyenkor hajnalban fölpakolták már a sok nyomoruságos taligát, a mire föltelepedett a gyermek-, meg az asszonynépesség s a szegény embernek lassu meggondoltságával, lusta tempóban megindult a falu, neki az erdőnek. Napközben aztán többször is megtordultak a taligák az erdő és a falu közt, némelyek a kapzsibb népség közül annyi galyat szedtek össze, hogy karácsony táján, a mikor még a koldus is csinál valami ki- ünnepeget, egy-két taligával eladtak belőle a városban is s hazahoztak helyette egy szép zöld fenyőágot, meg sok apró szines gyertyát és papiroson csüngő pojácaszivet, kosarat, diót, a hogy ez már illendő ilyenkor.

*) Az „Erdős Könyvtár”-ból. Kiadva Budapest V. ker. Kálmán utca 2. sz.

Az öreg báró nem sokat törődött velük. Az valami nagy politikus volt, miniszter is, fenn lakott a fővárosban s kisebb gondja is nagyobb volt, mint a tarberegri erdő. Esztendőről esztendőre heverték az asztalán a kaszárja levelei anélkül, hogy jóformán csak el is olvasta volna. A helyett nagy beszédekert monddott, a miről ugy emlékeztek meg otthon az uradalom körül a kisbirtokos urak, hogy: a báró már megint verekedett. Ujjé, de hogy kiporolta az ellenzék bundáját! A mikor az öreg báró meghalt, a fia következett a dominiumba. Ez aztán gazda volt s egy percig se türte tovább szó nélkül a tarberegri erdőben a rabló-gazdalkodást. Azt mondta, hogy ő maga is le tudja vágni a fáját, nem kér segítséget s egy kopogósra fagyott novemberi hajnalban, amikor megint kigyülekezett az erdőszelére a sok taliga, puskás urasági hajduk fogadták a parasztokat.

— Akinek fa kell, menjen az udvarba. Az ispán ur cédulákat ad ki. Egy taliga ágnak egy-egy pengő az ára.

— Mi, hogy egy pengő? . . .

— Egy pengő, éppen annyi.

A sok paraszt összebámult. Sehogyse tudták megérteni a dolgot. Egy-egy kis kompániába szedelőzködtek, megdöbbenve tanakodtak: — egy pengő . . . a

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatos szer: **tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurutos bajainál, ugymint idült bronchitis, szármárhurut és különösen lábbaadozóknál influenza után** ajánlatik. — Emeli az étvágyat és a testvélyt, oltávoítja a köhögést és a köp-tet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellomen azaz a jó lse miatt a gyermekek is szeretik. A gyógytartárakban úregenkint 4—kor. árt kapható. Figyellünk, hogy minden üvegi alantli ceggel legyen ellátva: **F. Hoffmann-La Roche & Co. vegyészeti gyár Basel (Svájc).**

